

Sfântul Atanasie din Paros, Judecata cerului

Sfântul Atanasie din Paros

Judecata cerului

Minunea înfricoșătoare a marelui făcător de minuni Spiridon, prin care a zădărnicit dorințele papistașilor uneltitori, nepermițându-le să construiască un altar în sfântă biserica lui din Kerkira

„După judecata cerului nu mai pot avea loc nici discuții în contradictoriu (dispute), nici nu mai poate să mai rămână vreo îndoială referitor la catolici. În mod clar, de netăgăduit, catolicii sunt de lepădat, excluși, vrăjmași și străini de Dumnezeu și de sfinții Săi. Făclia aprinsă a Sfântului Spiridon demonstrează nimicnicia oricărui silogism.”

Bine este a-L slăvi pe Domnul și a lăuda numele Lui, arătând cu cinste cuvintele lucrării lui Dumnezeu; astfel i-a învățat Rafail, îngerul lui Dumnezeu, pe fericitul Tobit și pe întreaga lui familie iubitoare de Dumnezeu; și astfel trebuie să facă toți cinstitorii de Dumnezeu, adică să Îl binecuvânteze pe Dumnezeul cel preaînalt și să mărească preasfântul Său nume, vestind cu bucurie și cu cinste lucrările Lui preamărite și minunate, pe care El, Domnul cel iubitor de oameni, le lucrează în fiecare neam spre binele nostru, al celor nevrednici. Și cu siguranță că a face aceasta este un lucru bun, precum a zis îngerul, pentru că este și drept și mântuitor: este drept, pentru că noi, fapăturile cele înțelegătoare, suntem datori, pentru că ni se face bine în chip minunat, să Îi aducem Binefăcătorului nostru ceresc mulțumirea noastră, nu prin tăcere, lucru care ar fi nevrednic, ci preamărind și vestind pretutindeni, prin slavoslovii ce I se cuvin lui Dumnezeu prin imne, lucrările Lui înfricoșătoare, mai presus de fire și de cuvânt; este mântuitor, pentru că minunile vestite ale lui Dumnezeu uimesc orice minte și înțelegere și, prin urmare, provoacă și aduc în sufletele oamenilor și frica de Dumnezeu și grija pentru viața creștină și răspuns bun la Înfricoșătoarea Judecată a lui Dumnezeu pentru cei care nu au inima împietrită, nici nu sunt întru totul insensibili. Cu aceeași intenție și pentru același scop a scris și văzătorul de Dumnezeu Moise cântarea aceea de biruință, când i-a văzut pe egipteni înecați în apele Mării Roșii, cântând cu ușurare (mulțumire) de biruință: „Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preaslăvit! Pe cal și pe călăreț în mare i-a aruncat!”, învățând prin aceasta nu numai pe poporul de atunci al lui Israel să fie recunoscător Dumnezeului părinților lor, pentru că El și nu altul, în acel mod atât

de neînțeles, i-a eliberat din mâinile tiranice ale egiptenilor, dar a vrut să arate lumii întregi, prin aceeași cântare, transmitând și generațiilor viitoare acest document, lucrarea minunată cu totul nemaiauzită și cu adevărat vrednică de pomenire a mâinii atotputernice. Desigur, acest Dumnezeu al tuturor îi poruncește categoric lui Moise - și prin gura lui tuturor evreilor - să nu treacă sub tăcere și să uite minunatele lucrări ale lui Dumnezeu, ci neapărat să îi învețe pe fiii și pe fiicele lor că „cu mână puternică și cu braț înalt ne-a scos Domnul din pământul Egiptului” ca să învețe, zice, și aceia să se teamă de Dumnezeu și din nou. După aceasta, atunci când Iisus al lui Navi l-a învins pe Amalec, „scrie aceasta spre amintire într-o carte”, a spus Domnul lui Moise, „și spune-i-o lui Iisus al lui Navi” iar după aceasta, la porunca lui Dumnezeu au ieșit preoții la râul Iordan, purtând cu ei Sfântul Chivot și dintr-o dată, o, înfricoșătoare minune, apele râului din amonte s-au oprit, în vreme ce apele din aval s-au scurs până în mare; și a trecut poporul întreg cu picioarele uscate dincolo, iar pe când încă Chivotul era în Iordan și râul era fără apă, Dumnezeu i-a poruncit lui Iisus Navi să ia din râul secăt douăsprezece pietre mari, fiecare cât putea un om să ridice și să le aibă împreună cu ei, spre veșnică aducere aminte a acelei minuni atât de ieșite din comun.

Ce anume să mai aleg a spune din atât de multele lucruri pe care le zice Sfânta Scriptură? Zic pe scurt și în general că voia lui Dumnezeu a fost întotdeauna și pretutindeni a se scrie și a se vesti toate minunile Lui, spre a deveni pentru toți subiect de iubire de Dumnezeu și de purtare plăcută lui Dumnezeu: astfel s-au scris toate lucrările minunate pe care le-au făcut profeții dumnezeiești de-a lungul timpului, astfel au fost consemnate în Sfânta Evanghelie toate cele pe care cu cuvântul Lui cel atotputernic le-a săvârșit Dumnezeu-Omul Iisus; astfel dumnezeiescul istorisitor Sfântul Luca cu cea mai mare sânguință ne-a istorisit minunile celor împreună cu el Apostoli și astfel, prin imitare, generațiile următoare ne-au lăsat scrise lucrările minunate și mai presus de fire ale mucenicilor și ale cuvioșilor, însă nu toate, pentru că numărul lor este infinit, ci foarte multe.

Așadar, pentru că a propovădui minunile lui Dumnezeu e un lucru și drept și mântuitor și arată voia Lui, de aceea, frați creștini, vin să istorisesc iubirii voastre binefacerea minunată și extraordinară pe care Domnul iubitor de oameni, acum, în secolul nostru a săvârșit-o pentru noi, prin Sfântul Spiridon, prin acest slujitor al credinței mare făcător de minuni și credincios; este cunoscut îndeobște de toți că acest mare sfânt nu încetează, ci mereu săvârșește în insula Kerkira lucruri mari și minunate și acest lucru este deja o certitudine, însă minunea care le întrece pe toate și încununează, ca să spun așa, minunile Sfântului Spiridon, căreia pe drept nu trebuie să i se spună doar minune, ci minunea minunilor sau ca să spun mai bine și mai corect, trebuie să se numească Judecata Cerului, acea minune, zic, este distrugerea foarte neobișnuită a catolicilor preaticăloși, prin care (zic aceasta și sufletul meu tresaltă) i-a izgonit pe bună dreptate din sfânta lui biserică, când au hotărât și aproape că au ajuns să o întineze prin altarul lor cel spurcat.

Această minune este foarte mare și cu toate acestea este cunoscută de puțini, căci nu este tipărită, de aceea eu, mișcat de râvnă dumnezeiască, am hotărât să o fac cunoscută tuturor cu ajutorul tiparului și, deci, vreau să o descriu cât mai bine și mai exact, pe cât îmi este cu putință, pentru a-i mișca pe toți iubitorii de Dumnezeu să slăvească și să mulțumească adevăratului Dumnezeu și acestui slujitor credincios al Său, Sfântul Spiridon. Adică vreau să istorisesc mai întâi ceea ce se află scris în manuscrisul netipărit, iar în al doilea rând să analizez cu toată precizia care este posibilă întâmplările respective, care o situează în toate felurile mai presus de orice săgeată blasfemiatoare și de orice gură nedreaptă; de aceea să nu pară ciudat că o astfel de catastrofă atât de mare a rămas până astăzi nepublicată: căci cei care aveau datoria să o facă publică prin tipărire se află sub stăpânirea celor care au pățit asemenea ocară, așa că nu este posibil să trâmbițeze cu mândrie această minune de biruință asupra stăpânitorilor

lor. Însă trâmbițăm noi, cei de aceeași credință și frați cu ortodocșii din Kerkira, care ne aflăm în grija lui Dumnezeu, departe de temerile acelor și împreună cu regele-profet David strigăm, zicând: „auziți acestea toate popoarele, uniți-vă toți cei ce locuiți în lume”; veniți și vedeți lucrările lui Dumnezeu; veniți și vedeți cât e de înfricoșător în hotărâri pentru fiii oamenilor; cum și din ce cauză, veniți și ascultați și vă voi povesti vouă.

Capitolul I, Cuprinzând relatarea minunii

După eliberarea orașului Kerkira de asediul agarenilor, prin ocrotirea făcătorului de minuni Spiridon, eliberare care s-a petrecut în 11 august 1716, conducătorul de atunci Andrei Pizani, comandant general al Kerkirei, a vrut să aducă o răsplată de mulțumire Sfântului Spiridon pentru marea binefacere a libertății și s-a sfătuit cu teologul lui, pe nume Francisc Frangipani, ce anume să facă pentru a fi plăcut și bine primit de către sfânt. Acela i-a răspuns că este un lucru foarte bun și divin să construiască în biserica Sfântului Spiridon un altar (o masă) de marmură foarte scumpă, pentru a se face acolo înăuntru în continuare și o liturghie catolică și pentru ca „Excelența ta să ascuți liturghia în limba ta, când cu anumite ocazii te vei duce acolo”. Comandantului i-a plăcut sfatul teologului și de îndată a poruncit să se pregătească materialul de construcție. Însă, înainte de a pregăti materialul, i s-a părut potrivit să îi cheme pe preoți și pe cei care aveau grijă de sfintele moaște ale Sfântului Spiridon, pentru a primi de la ei încuviințarea pentru aceasta. Aceștia, de îndată ce au auzit un lucru atât de neașteptat, i-au răspuns într-un singur cuget că aceasta nu este nimic altceva decât o inovație foarte dăunătoare și de aceea nu au vrut în niciun fel să încuviințeze planul lui. Comandantul le-a răspuns mândros că, din moment ce el conduce totul și neținând seama de ei, vrea să i se împlinească voia și poruncește să fie adunat fără întârziere materialul lângă biserica sfântului. Au fost adunate, așadar, acolo: var, ghips, marmură și o placă de marmură specială, construită anume pentru Sfânta Masă.

În acea noapte comandantul vede în vis un om îmbrăcat ca un monah, care îi spune: „De ce mă deranjezi și de ce îi tulburi pe nedrept pe fiii mei? Să știi că ceea ce ai stabilit să faci nu îți este de folos”. Făcându-se ziuă, l-a chemat pe teologul lui, adică pe cel care îi dăduse un astfel de sfat, în camera lui, și i-a relatat cu exactitate visul din timpul nopții. Acela i-a răspuns că noi creștinii nu suntem datori, în niciun fel, să credem visele, nici să le acceptăm întru totul ca lucruri adevărate. „Desigur că trebuie să te gândești, stăpâne, că visul acesta este o ispită clară a diavolului, prin care încearcă inamicul celor buni să se distreze și să împiedice o lucrare atât de evlavioasă.” Convins de cuvintele teologului lui, comandantul s-a liniștit. În noaptea următoare, comandantul îl vede din nou în vis pe același monah că îl amenință în mod vehement, zicându-i: „Să fii convins că dacă vei tulbura biserica mea, îți va părea rău și nu îți va fi de niciun folos”. Fiind înfricoșat și înspăimântat comandantul de această amenințare, nu a mai așteptat să se facă ziuă, ci atunci imediat l-a chemat pe teologul lui, i-a relatat vedenia cu exactitate, i-a înfățișat teama din inima lui și i-a spus că e stăpânit de o așa de mare frică încât nu îndrăznește să săvârșească această lucrare. Atunci teologul, întărindu-și cuvântul cu hotărâre, după cele înfățișate de comandant, i-a spus: „Stăpâne, dacă vei renunța a săvârși o lucrare sfântă pe care ai hotărât să o faci, nu te prezinți lumii ca gândind drept (cum se cuvine), căci crezi în vise venite din lucrarea diavolului”. Căpătând deci curaj comandantul prin aceste cuvinte și făcându-se zi (era în 11 noiembrie 1718) s-a dus la biserica sfântului ca să se închine, urmat fiind el de întreaga curte, de toți slujitorii lui și de primarul și de inginerul public, ca să măsoare locul în lungime, lățime și înălțime pentru construirea altarului lui. Atunci cel mai bătrân dintre preoți, Marinos Vulgaris Sakelarios, fiind prezent și protopopul care era atunci în funcție, Spiridon Vulgaris, a stat înaintea comandantului și cu voce smerită l-au rugat toți

să nu facă o astfel de inovație, căci nu poate fi plăcută sfântului. Însă acesta, auzind și mâniindu-se, i-a amenințat cu multă furie că dacă nu ascultă de voia lui și nu se liniștesc, îi va trimite în lanțuri la Veneția, ca să îi arunce în închisoare și să nu mai vadă deloc soarele. „Eu, a zis, nu am de gând să fac o inovație, ci să fac un altar, lucru care e sfânt și plăcut lui Dumnezeu.” Deznădăjduiți și înfricoșați foarte de amenințări, preoții și cei ce aveau grijă de sfintele moaște și ceilalți ortodocși, care nu erau puțini, s-au încredințat puterii dumnezeiești. Și, deschizând ei sfânta raclă a Marelui Părinte, i-au cântat paraclisul, vărsând lacrimi fierbinți ca să împiedice planul cel rău al comandantului. Pe la miezul nopții, când începea a 12-a zi a lunii noiembrie, în care urmau să intre meșterii să lucreze, iată au început tunete și fulgere succesive. Atunci paznicul cazărmii Monezion a văzut un monah cu o făclie aprinsă în mână apropiindu-se de el. Paznicul, conform regulamentului l-a întrebat o dată și încă o dată „Cine ești tu? Și unde te duci?” Și, pentru că nu a primit niciun răspuns, a tras piedica armei ca să îl omoare. Atunci monahul îndată a răspuns: „Eu sunt Spiridon”. Și de îndată ce a spus aceasta, l-a apucat de mână și l-a aruncat afară la așa numita Spianada al orașului Kerkira (Corfu), aproape de biserica Răstignitului. Acolo s-a trezit drept, în picioare, precum era cu pușca lui. Și îndată după aceasta a luat foc depozitul cazărmii Monezion și această explozie a distrus toate clădirile care era înăuntrul Castelului și palatul comandantului și toate cele din el. Iar comandantul a fost găsit mort sub două grinzi, care l-au sugrumat ca și cum ar fi fost menite să săvârșească acest lucru. Iar teologul a fost găsit în afara zidurilor cetății, în groapa în care se scurg și se usucă toate murdăriile haznalelor orașului, având în mână rușinea trupului lui, primind un preludiu vrednic al plății pentru sfatul lui cel bun și pentru conduita lui excelentă. Au murit atunci și mulți bărbați și femei, din slujba comandantului și din afara ei, cam nouă sute de suflete. În același timp s-au mai întâmplat încă două semne înfricoșătoare.

Mai întâi: comandantul atârname ca dar o candelă mare de argint în fața sfintelor moaște, iar această candelă în aceeași noapte a dezastrului a căzut jos pe podea și i s-a distrus suportul, cu toate că era atârnată de un lanț foarte puternic - niciuna din multele candelă care erau atârname acolo, nepățind nimic. Se vede și astăzi urma incidentului petrecut cu candela, adică cu suportul ei. După ce a fost găsită căzută, ea a fost agățată din nou mai târziu și rămâne mărturisitoare cu voce tăcută a evenimentului.

În al doilea rând: în acel ceas și în momentul acela (după cum au confirmat mai târziu cei care au cercetat aceasta) o săgeată de foc, adică un trăsnet, a lovit tabloul comandantului din Veneția și l-a făcut scrum, fără să pățească ceva rău vreun alt lucru din casă. Acest eveniment frații lui care erau acolo și rudele lui și ceilalți catolici laici și clerici imediat l-au interpretat ca fiind de rău augur pentru comandantul însuși. Iar șeful conducerii administrative venețiene, episcopul catolic și alți oameni bogați și simplii cetățeni, câți locuiau în orașul Kerkira (unde este și palatul episcopului catolic și ale multor altora), toți aceștia, zic, au dat poruncă să fie ridicate din biserica sfântului materialele adunate acolo despre care am vorbit înainte și celelalte materiale pe care le pregătiseră, printre care și placa pentru Sfânta Masă, aducându-le le-au depozitat spre cinstire la Domo. Cu alte cuvinte în biserica propriei lor Mitropolii, în așa-numitul Altar mare. Acolo se poate vedea că e așezată jos, pe o parte, până astăzi. Căci soldatul, adică paznicul garnizoanei Monezion, făcându-se ziuă, a strigat entuziasmat cu voce mare și a vestit zicând că Sfântul Spiridon a făcut aceste lucruri mari și înfricoșătoare și cu uimire povestea întreaga întâmplare; catolicii, nesuportând rușinea, după trei zile l-au trimis în Italia.

Aceasta e relatarea înfricoșătorului și colosalului eveniment săvârșit în orașul Kerkira de către apărătorul lui grabnic ascultător și preasfântul Spiridon al întregii Bisericii Sobornicești. Acum trebuie să cercetăm în amănunt și cu grijă aceste evenimente, prin care #devine indiscutabil, pentru a nu putea vrăjmașii adevărului să pălăvrăgească spunând că s-a petrecut din întâmplare incendierea depozitului, în urma căreia comandantul și cei de lângă el au murit.

Capitolul al II-lea.

Că explozia depozitului a fost cu adevărat lucrare a cerului

Atât pentru ortodocșii care locuiesc în insula Corfu, cât și în insulele din împrejurimi, adică în Kefalonia, Zakintos, Sfânta Mavra și celelalte și chiar și pentru toți locuitorii Epirului Greciei, care se învecinează cu această insulă (Corfu) nu avem nicio îndoială că toți sunt informați și convinși întru totul că acea distrugere a cetății nu s-a petrecut din întâmplare, ci din pedeapsa cerului. Toți cred cu tărie aceasta și o vestesc cu gura lor ortodocșilor străini care trec pe acolo și îi aduc în Domo de dragul istorisirii și cu bucurie le arată pe ascuns cu degetul placa așezată acolo în altar. Așadar, întreaga noastră luptă este nu numai să facem publică minunea tuturor fraților noștri creștini, ci și să dovedim că într-adevăr este minune și cea mai mare dintre minuni, nu pentru ortodocșii înșiși, care cu recunoștință și cu suflet smerit vor să o primească și vor să Îl preaslăvească pe Domnul, ci pentru acei insolenți care ușor se obrăznicesc și se împotrivesc adevărului și lucrărilor Sfântului Duh. Așadar, este nevoie mai întâi să descriem, pe cât este posibil, aceste locuri, cum arată. Apoi, pentru o mai mare claritate a celor spuse vrem să publicăm și planul acestor locuri, așa cum se mai păstrează în amintirea noastră și pe care le-am vizitat de dragoste de a învăța.

Orașul insulei Kerkira localnicii îl numesc *hora* (n.n. - în insulele ionice și în Marea Egee *hora* este denumită capitala insulei, acolo unde este centru administrativ). Cu acest nume apare propriu-zis acest oraș, deosebindu-l de Varusia și de Castelia, care se află în afara lui. *Hora*, precum îi spun ei, în vechime nu avea ziduri. Cea de azi este înconjurată de ziduri foarte puternice, precum o confirmă și geograful Meletie. Se află în partea nordică, față în față cu Epirul. În ea locuiește majoritatea poporului, atât greci cât și italieni. Ceilalți locuiesc în afara Varusiei, unde sunt două cartiere: Garitsa spre est și Manduki spre vest. În *hora* este și biserica sfântului și Mitropolia apusenilor. Acolo este Spianada, de care amintește relatarea (minunii). Acolo se află și biserica Răstignitului menționată mai înainte, construită acolo unde încep casele, venind dinspre Spianada pe drumul principal al orașului. Spianada se întinde în lungime pe o distanță mare, de la est la vest. Și lățimea ei este mare, întinzându-se de la casele horei până la zidul de cetate dinspre nord. Este atât denivelat, cât și plat, aproape că reproduce suprafața matematică. Așadar, întreaga *hora* este, așa cum spuneam, înconjurată cu zid foarte puternic. Acesta este udat în partea de nord de mare, căci se află între insulă și Epirul de vis-a-vis. În locul acesta al *horei*, adică în nord aproape de *hora* se află un ostrov, din care se înalță la o înălțime considerabilă două vârfuri și se spune că de la aceste două vârfuri și-a luat numele și insula întreagă - Vârfuri (Κορυφαί sau Κορυφοί - de unde provine numele Corfu - n.n). Acest ostrov nu este pustiu: este chiar o fortăreață. Acest ostrov nu e pustiu, ci este foarte populat.

Aceasta (fortăreața) pentru vrăjmași pedestri are de jur împrejur cel mai puternic zid de cetate, marea de o adâncime considerabilă. Cu privire la vrăjmașii de pe mare, ostrovul este înconjurat de un zid foarte puternic și foarte înalt. Fortăreața se numește de toți Citadela, adică orașul sau, ca să zicem mai corect, acropole. La vreme de pericol promite în acest fel că este de necucerit. De aceea acolo înăuntru, la subsolul celor două piscuri, este depozitul întregii garnizoane Monezion și de acolo comunică cu Kastelia și cu turnurile (n.n. - e vorba de mine subterane care comunică între ele și suprafața lor e cât tot orașul vechi.)

Poarta acestui depozit întotdeauna este păzită, zi și noapte, conform regulamentului european, de un soldat anume, adică de un ostaș. Înăuntru este și generalaton, adică palatele comandantului și ale multor altor ofițeri. Așadar, zidul *horei* se află la o aruncătură de piatră de zidul acropolei. Între ele se află marea, care le și desparte (n.n. - în două părți distincte). În acropole oamenii intră și ies pe un pod de lemn, pe care jos (n.n. - când e coborât) îl susțin niște coloane construite, late cât este și podul. Până la un anumit moment din noapte

există permisiunea să intre și să iasă oamenii, dintr-o parte în alta și înapoi, după trebuința lor. Venind ora stabilită, se închid porțile, și ale acropolei, și ale horei. Se închid, conform regulamentului și obișnuinței europene, într-atât încât mai târziu să fie imposibil să intre sau să iasă cineva. Știind acestea, adică după ce am descris locurile și precum se văd ele în schiță, cum să se găsească un piroman cu atâta tupeu și, prin urmare, cine să îndrăznească să numească întâmplătoare o astfel de lucrare înfricoșătoare, pe care o înconjoară atâtea alte minuni și să o prezinte pretutindeni ca o acțiune înfricoșătoare a cerului?

Cu toate acestea, să zicem pentru moment că din întâmplare și nu din mânie dumnezeiască a căzut fulgerul în Monezion. Soldatul cum a ajuns în Spianada? Cum de și-a părăsit postul și nu și-a făcut datoria, când ar trebui să primească pedeapsa cu moartea cel care ar lipsi măcar pentru o clipă sau pentru un motiv de la datoria lui? Dar și cum a fost posibil de altfel să se întâmple într-un moment, cu alte cuvinte la miezul nopții, când porțile celor două fortărețe erau închise cum trebuie și cu cea mai mare siguranță? Mă gândesc ce ar putea răspunde cel învinuit? Că pământul cutremurându-se, l-a aruncat acolo, precum se întâmplă adesea cu explozibilul atunci când sunt aruncate departe pietre mari? Chiar și așa, dar cum a rămas și viu? Este aproape cu neputință, în primul rând, de la acea zdruncinare foarte puternică a pământului să poată rămâne viu; în al doilea rând, să fie aruncat pe o astfel de distanță, care poate să fie mai mare de o milă și să poarte și arma pe umărul lui, cum voia să i se întâmple fără minune un astfel de lucru vrăjmașului?

De ce numai candela comandantului a căzut pe pardoseală, cu toate că era agățată de un lanț puternic, precum este ea și se vede și azi? Cred că vrei pe ortodocși prin aceasta să îi calomniezi, cum că ei au făcut această uneltire, aflând de catastrofa întâmplată comandantului. Însă nu își are locul în niciun caz o astfel de calomnie amară. Pentru că, mai întâi, au văzut căzută candela în timpul utreniei și, făcându-se ziuă, au aflat de moartea comandantului. Și apoi, ce ar fi câștigat dacă ar fi aruncat jos candela eu nu pot să înțeleg. În fine, ce altceva îți rămâne să mai calomniezi? Îndrăznești să spui oare că și incendierea tabloului comandantului din Veneția s-a petrecut din întâmplare? Însă cu adevărat o așa de mare obrăznicie și atâta ingraturitate respingătoare față de semne atât de evidente cu nimic nu se deosebește de a spune că toate acestea sunt minciuni și chiar inexistente. Însă nu, nu sunt minciuni. Explozia și toate celelalte au avut loc cu siguranță și acest lucru e mărturisit de vocea comună a locuitorilor din Kerkira care le-au și văzut și au trăit acele momente de groază. Și după aceștia aceste evenimente sunt confirmate la unison de locuitorii insulelor vecine și de vecinii din Epir. Așadar, să fie clar că a avut loc explozia și toate celelalte, de nevoie trebuie să mărturisim că toate acestea au constituit lucrări ale puterii dumnezeiești. Pentru că sunt așa de multe, adică în primul rând explozia depozitului, în al doilea rând mutarea soldatului, în al treilea rând căderea candelii, în al patrulea rând arderea tabloului din Veneția, în același timp, în al cincilea rând modul în care a fost găsit omorât comandantul, adică de cele două grinzi, care erau așezate în așa fel încât să îi strângă mortal gâtul (să îl sufoc) din care ieșiseră acele amenințări pline de mândrie; în al șaselea rând acea azvârlire de necinste a teologului în afara orașului în mocirlă de acolo unde dormea liniștit și acoperit, în siguranță în palatele domnești. Zic că toate acestea și probabil și multe altele cine poate să le considere a fi ilogice și să susțină că s-au petrecut din întâmplare sau de la sine? Imposibil, este imposibil ca toate acestea, prin absurd, să se petreacă într-una și aceeași noapte. Și pentru că, așa cum s-a arătat mai înainte, s-au întâmplat în mod de netăgăduit, dar este imposibil să se fi întâmplat din întâmplare, neapărat orice gură potrivnică trebuie să mărturisească faptul că toate au constituit lucrări ale Atotputernicei drepte a Celui Preaînalt, căci toate s-au petrecut în același timp, în locuri diferite, spre unul și același scop, adică să nu aibă loc acea lucrare foarte rea, așa cum nici nu a mai avut loc.

Dacă cumva comandantul ar fi fost găsit pur și simplu mort sau din cauza cutremurului acropolei sau fără cutremur, nu puteam oare imediat să avem o

bănuială mare că poate a avut parte de o asemenea moarte din pedeapsă dumnezeiască, căci nici cererile preoților nu le-a acceptat, ci i-a înfricoșat că îi va trimite în temnițe și nu vor mai vedea soarele, nici hotărârile sfântului nu le-a crezut, ci a preferat sfatul răului său sfătuitor și pentru aceasta Sfântul Spiridon, marele făcător de minuni, i-a luat viața, ca să nu pună în practică dorința lui cea rea? Da, cu siguranță, pe bună dreptate, pentru toate acestea o bănuială mare și puternică a mâniei lui Dumnezeu ne-a dat numai moartea lui. Însă acum când avem atâtea semne mari, care fiecare în parte este o mare minune, unde mai rămâne vreo îndoială că explozia și prin urmare moartea comandantului a constituit într-adevăr o lucrare a mâniei dumnezeiești? Căci cum să nu fie minune să cadă candela fără niciun motiv, și numai cea a comandantului, nu alta? Cum să nu fie minune a se uni două lemne lipsite de suflet pentru a-l sufoca pe comandant? Cum nu e minune să fie găsit teologul în afara palatelor, în afara zidului în acea mocirlă foarte urât mirositoare? Cum să nu fie minune că trăsnetul a lovit în aceeași clipă și a ars portretul lui, adică al comandantului, în Veneția? Da, cu siguranță, toate acestea sunt minuni și toate fac indiscutabilă dumnezeirea primei minuni, adică a exploziei. Însă ceea ce îmi umple sufletul de bucurie și mă face să strig împreună cu Zorobabel cel de Dumnezeu înțelept și să spun: „Bindecuvântat este Dumnezeu adevărului; adevărul rămâne și e valabil în veci și trăiește și durează în vecii vecilor”, faptul în care am întreaga mea încredere și deja trâmbitez cântecul de biruință împotriva vrăjmașilor adevărului e mutarea soldatului. A știut cu siguranță Sfântul Părinte că este posibil să se audă împotriva acestei minuni dumnezeiești voci blasfemiatoare, de aceea înainte de toate celelalte el l-a mutat în afara Spianadei viu pe paznic, ca să-l aibă apoi predicator foarte curajos și cu glas foarte puternic al celor pe care le-a auzit, le-a văzut și pe care el le-a pățit. Deci, spune tu, bunule ostaș, cine a dat foc depozitului? „Id San Spiridon ha fatto questo teribile caso” (*Sfântul Spiridon a făcut acest lucru înfricoșător*). Astfel, făcându-se ziuă, el a strigat cu înflăcărare, spunând că „eu l-am văzut cum venea spre mine cu o făclie aprinsă în mână”, și celelalte, precum le-am spus în istorisire. Alături de predica soldatului a mărturisit și un conducător venețian, care locuia în *hora*. Și a mărturisit, spunând că în acel ceas s-a întâmplat să fie afară pe terasa lui și a văzut trei flăcări de foc, care au ieșit din clopotnița bisericii Sfântului Spiridon și au lovit exact în fortăreață și imediat a luat foc depozitul și a urmat acel mare cutremur. Acesta e adevărul care învinge toate și care astupă cu desăvârșire orice gură - și el e mărturisit chiar și de tăcerea și reținerea celorlalți catolici. Pentru că dacă nu erau convingși de vestirea soldatului și nu îi stăpânea o frică așa de mare, ci o considerau doar o simplă întâmplare, de ce au ridicat din biserica sfântului materialul adunat acolo și nu au continuat spre a termina o astfel de lucrare, pe care ei o considerau și o numeau preasfântă și dumnezeiască? Desigur, de aceasta trebuia să se îngrijească episcopul catolic, ca și cap al Bisericii lui, ca să primească din partea tuturor laudă neasemuită. Însă nu numai că nu au mai îndrăznit să facă așa ceva, însă le-au și luat de acolo cu cea mai mare grabă. Și într-adevăr adevărul biruie peste toate. Așa de bine au înțeles că a fost mânia Sfântului Spiridon încât, nemaiputând suporta să o vestească acel soldat catolic cu toată îndrăzneala, cu cea mai mare repeziune l-au scos de pe insulă și l-au trimis în Italia.

Au înțeles-o și au confirmat-o bine chiar și rudele comandantului Andrei Pizani. Am cunoscut între locuitorii din Kerkira un om amabil, bun și creștin, pe nume Nikoletos, de loc din Rodostamos, deja în vârstă; acesta îmi spunea că plecând odată la Veneția a mers și în casa acelui comandant Andrei Pizani, care a murit în mod violent. A găsit o soră de-a lui, a vorbit cu ea și în discuție a venit vorba și de numele Sfântului Spiridon. „Și am văzut, zicea el, un lucru ciudat. În loc să văd evlavie, respect, frică a acesteia față de sfânt, am văzut că s-a tulburat, s-a supărat devenind o femeie mândră, plină de mânie și de aversiune față de persoana sfântului din pricina uciderii fratelui ei Andrei.” Astfel că nu numai din semne de netăgăduit, ci și din partea vrăjmașilor de neîmpăcat ai credinței noastre ortodoxe, care au suferit o asemenea rușine incomparabilă și de

nevindecat, prin toți în orice caz s-a dovedit și a devenit foarte cert că distrugerea acropolei a constituit lucrarea minunatului și preaminunatului Spiridon. Și cine vrea să nege acest adevăr atât de răsunător în mod cert va da dovadă de nerușinare, ca să nu spun de lipsă cu totul de judecată și de indolență.

Capitolul al III-lea,

Că această minune a dumnezeiescului Spiridon este într-adevăr o Judecată obiectivă a cerului între cele două Biserici, Răsăriteană și Apuseană

Că distrugerea acropolei a constituit lucrare a mâinii lui Spiridon s-a dovedit deja în capitolul anterior cu toată cercetarea posibilă. Și în toate felurile a fost recunoscută și mărturisită, chiar și de către vrăjmașii înșiși. Însă din ce cauză s-a întâmplat și tot se vorbește despre ea din nou o spunem: ca să nu construiască ighemonul cel trufaș în biserica Sfântului Spiridon altarul la care se gândise. Astfel a cerut Sfântul Spiridon și în prima noapte, astfel a spus și în a doua, când i s-a arătat în vis comandantului, sfătuindu-l sau mai bine spus poruncindu-i să renunțe la planul pe care acesta și-l pusese în minte; cu alte cuvinte să nu pună în practică hotărârea lui cea nelegiuită, adică nevrând să construiască în sfânta lui biserică, acolo în partea dreaptă, altarul lui cel nelegiuit și urât de Dumnezeu, pentru că vrea ca el să se răzgândească, căci nu va avea nici un folos (n.n. - făcând lucrarea aceasta). Comandantule nebun, nesocotitul Andrei Pizani, de ce folos ți-a fost mărinimia vedeniei nemincinoase? De ce ai o comportare atât de obraznică față de cei ce te roagă fierbinte să nu faci o inovație nemaiauzită până atunci? Pentru ce (n.n. - spui) amenințări și înfricoșări împotriva bunilor preoți ai Sfântului Ierarh, care te roagă cu toată smerenia? Măcar de nu ai fi fost convins de neroziile prostești ale sfătuitoarelor tău fără de Dumnezeu. Căci, cu toate că erai anima persa (un suflet corupt, pierdut), nici nu ai vrut să fii lipsit atât de brusc de lumina vieții de acum. Și iată că hotărârea sfântului s-a împlinit. Comandantul și cei din jurul lui au fost omorâți. Dorința (de a construi) altarul a rămas neîmplinită. Acum îmi este clar că nu este o greutate mare a se gândi fiecare că Biserica Sfântului Spiridon a reprezentat și reprezintă mereu Biserica Răsăriteană cu toate învățăturile ei. Și iarăși (n.n. - îmi este clar) că prin acel altar este reprezentată Biserica Apuseană cu toate învățăturile ei și cu papa al ei. Cu siguranță aceasta este starea lor și altfel nu poate să fie. Altarul îl reprezintă pe papa și sinodul mincinos florentin, adică adaosul Sfântului Simbol (Filioque) și jertfa cu azimă și prefacerea (darurilor) fără invocare (epicleză) și toate celelalte inovații. Sfântul Spiridon se mânie și mânios respinge altarul. Prin urmare cu acesta și prin acesta a respins și pe papa și Florența și toate celelalte, adică tot răul început al inovațiilor papiste. Și, iată, creștini ortodocși, creștini ai Bisericii Răsăritene, fii foarte autentici, această minune nu este doar o minune, adică nu este una dintre acele minuni care arată puterea adevăratului Dumnezeu, cu toate că face și aceasta, ci cu adevărat este o Judecată nepărtinitoare a Cerului. Este Judecată prin care Cerul de sus a arătat astăzi care dintre cele două Biserici susține adevărul dumnezeiesc, adică dintre cele două care țin neclintit dogmele primite de la Dumnezeu și apostolice și tradițiile apostolice și patristice și care le-a stat împotriva și le-a răsturnat pe toate acestea și cu relele ei inovații a devenit pricină ca Biserica cea una să se sfâșie în două părți opuse și ostile între ele. Și aproape că nu există nimeni care să nu știe această dezbinare dureroasă și foarte rea dintre cele două Biserici, adică cea Răsăriteană și cea Apuseană. Creștinii noștri mai mult neștiutori, cu toate că nu știu clar cutare și cutare, știu însă și le e clar că francii (adică catolicii - n.n.) nu cred precum credem noi. Dimpotrivă, cu vrăjmășie francii, și cei învățați și cei neînvățați, ne numesc schismatici pe noi răsăritenii. Așadar, astăzi Cerul a judecat din înălțimi cine sunt cu adevărateretici rău slăvitori și schismatici și vrednici de focul veșnic. Disputele care au avut loc de la început, încă din zilele preasfântului Fotie (cel Mare - n.n.) și de-a lungul a o mie de ani și chiar mai mulți, întotdeauna au avut loc cu ferveare foarte mare, din

partea ambelor părți, nu numai prin voci vii, dar și prin dese scrisori, toate disputele, zic, astăzi s-au sfârșit. Astăzi Cerul, prin dreapta celui de sus și marelui apărător al Ortodoxiei, Sfântul Spiridon, în mod vădit și foarte clar a hotărât că Biserica Răsăriteană este ortodoxă, preacinstită, apostolică și sfântă. Iar cea Apuseană dimpotrivă este rău-credincioasă, eretică, fără de nicio cinste, papistă și vicleană. Căci, dacă nu ar fi fost astfel, de ce Spiridon alungă afară din biserica lui altarul ei, nu într-un mod mai moderat, ci în cel mai înfricoșător, într-un mod prin care a arătat câtă ură, câtă #retragere, câtă mânie are față de acea biserică a făcătorilor de rău, distrugându-i și nimicindu-i ca rău-credincioși și trufași pe toți cei care cu obrăznicie vin înaintea lui? Dacă nu ar fi fost așa, de ce pe sfătuitorul cel rău al comandantului, care îl sfătuia și îl îmbărbăta, nu numai că l-a ucis, dar și în murdăria cea mai scârboasă l-a aruncat, precum i s-a întâmplat, fiind rostogolit fără de nicio cinste?

Au încetat, zic au încetat polemicile și disputele (certurile) nenumărate; căci, da, astăzi cu adevărat cerul a adevărit și a arătat în mod de netăgăduit ca fiind foarte adevărate, foarte expresive toate cele pe care mai întâi le-a scris Sfântul Fotie împotriva catolicilor. Astăzi Cerul cu judecata lui nepărtinitoare a lăudat și a hotărât și bine și drept și conform canoanelor a făcut apoi Sfântul Serghie care a șters din diptice pomenirea Papei. Astăzi Cerul cel preainalt a confirmat și a pecetluit luptele raționale și bătăliile și toată acea atitudine eroică și nemaiauzită a Sfântului Marcu al Efesului și, dimpotrivă, (astăzi cerul) a respins, a anulat și a zădărnicit mașinațiunile de sabotaj ale Florenței împotriva adevărului evanghelic. Într-un cuvânt, astăzi Dumnezeu, Dumnezeul minunilor, pentru a doua oară a despărțit lumina de întuneric: de partea luminii este Biserica Răsăriteană și de partea întunericului e zarva Apuseană; (a despărțit) adică între adevărul cel prealuminos al dogmelor cerești, pe care, precum le-a primit, la fel le păzește Biserica Răsăriteană și între minciuna cea preaintunecată a ideilor învățăturilor satanice pe care le-a adus și le ține Biserica Apuseană. Creștini ortodocși, cei care locuiți în cele patru părți ale lumii, auziți, aflați că victoria e cu noi, cei smeriți; că a fost nimicită țaria celor puternici. A căzut indolența celor mândri și semeți. „Aceștia (n.n. - se laudă) cu carele, aceștia cu caii lor, iar noi cu numele Domnului (ne vom mări).” Și apoi ce? „Aceștia s-au împiedicat și au căzut, iar noi ne-am sculat și ne-am îndreptat.” Și cu adevărat astăzi ortodocșii din Kerkira au văzut, ca și vechiul Israel, scufundați și îngropați pe vrăjmașii lui Dumnezeu și pe cei ai lor. Așadar, să cântăm și noi astăzi cu gura noastră cântarea lui Moise în mod armonios și sărbătoresc, cântând și zicând: „Să lăudăm pe Domnul, căci cu slavă s-a preaslăvit. Mâna Ta cea dreaptă, Doamne, i-a sfărâmat pe vrăjmași și cu mulțimea slavei Tale i-ai nimicit pe cei potrivnici. Ai trimis mânia Ta, i-a mâncat pe ei ca pe o trestie. Ai întins dreapta Ta și i-a înghițit pământul; minunat ești, Doamne, Cel ce faci minuni în chip preaslăvit. Cine este asemenea Ție între dumnezei, Doamne? Cine Ți se aseamănă în putere?” Și eu împreună cu profetul cel cu prea mare glas strig azi către întreaga Biserică a ortodocșilor: Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, aleasă mireasă a lui Hristos, Biserică Răsăriteană; căci slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă și te bucură, căci Domnul a lăsat nedreptățile tale și rușinea de mulți ani din partea vrăjmașilor tăi.

Popoare semețe și îndărătnice ale catolicilor, neamuri mândre și ofensatoare, popoare ale cultului papist, voi care vă mândriți înaintea împărățiilor și puterilor pământului și cu dispreț insuportabil batjocoriți robia noastră, voi care și bogăția înțelepciunii celei din afară vă mândriți că o posedăți, Latinilor, vrăjmași neîmpăcați ai Bisericii Răsăritene, înțelegeți și vă plecați. Astăzi ați cunoscut și ați înțeles că cu noi este Dumnezeu, cu noi e Adevărul Hristos, cu noi este Duhul Adevărului; cu noi, zic, cu cei smeriți, cei istoviți, cu cei împotriva cărora ați luptat și ați uneltit mereu în mii de feluri. Înțelegeți aceasta astăzi și în mod silit, înțelegeți și vă smeriți sub mâna puternică a lui Dumnezeu; aici nu mai sunt numai cuvinte, cu care să vă lăudați, căci puteți să răspundeți la un cuvânt cu o sută, așa cum v-ați lăudat la pseudo-sinodul de la Florența; nu sunt urzeli sofiste, nu sunt silogisme aristotelice. Sunt lucrări ale mâinii dumnezeiești; sunt lucrări pe

care nici o tehnică sofistă nu poate să le deturneze sau denatureze? Și, deci, ce la ce vă gândiți? De ce rămâneți în acele învățături urâte de Dumnezeu, pentru care în mod vădit și de netăgăduit Sfântul Spiridon v-a alungat departe de sfânta lui biserică, adică departe de Biserica Sobornicească, departe de Hristos, departe de Preasfântul Său Duh? Întoarceți-vă, întoarceți-vă fii ai oamenilor; întoarceți-vă la religia primită de la Dumnezeu. Nu vă rușinați să mărturisiți pe față amăgirea voastră satanică și să acceptați dogma ortodoxă a purcederii Duhului Sfânt.

Scoateți adăugirea preamârșavă din Sfântul Simbol al credinței. Renunțați la azima iudaică de la jertfa cea nesângeroasă. Găsiți de cuviință să vă botezați prin trei afundări, ca să nu rămâneți nebotezați numai cu stropirea. Nu vă limitați doar la cuvintele domnești (ale Domnului) în prefacerea Darurilor ca să nu deveniți adoratori de pâine, fără invocarea Dumnezeiescului Duh. Nu privați fără niciun drept și fără nici o omenie pe creștinii laici de la Potirul Vieții, stabilind legi împotriva Stăpânului Hristos. Treceți sub tăcere mitul focului curățitor (al purgatorului - n.n.); nu atribuiți Maicii lui Dumnezeu ceea ce nu îi pricinuieste laudă și față de Scriptură e cu totul împotriva, adică faptul că de la zămislire a fost fără păcatul strămoșesc (n.n. - imaculata concepție). Să se smerească și Papa cel egal cu Dumnezeu și să mărturisească cu recunoștință că este episcop al Romei, dar niciodată și Capul întregii Biserici. Că este responsabil și subordonat al Sinoadelor Ecumenice, nu judecător și mai presus de ele. O astfel de pocăință foarte bună și plăcută lui Dumnezeu să faceți, vă strigă și vă îndeamnă această lucrare mai presus de fire și minunată a Ierarhului Spiridon. Aceasta îi vădește că sunt mincinoși impostori toți cei pe care îi slăviți ca sfinți și mai presus decât sfinții, (faptul că) au scris foarte tăios împotriva Bisericii Răsăritene sau, ca să spun mai bine, împotriva Sfântului Duh, fel de fel (de lucruri). Desigur, printre toți ceilalți cei mai tăioși au fost Bonaventura cel calomniator și Toma sofistul. De la care voi numiți pe unul ca pe un Serafim, iar pe altul ca pe un Înger. Așadar, astăzi puteți să îi cunoașteți că sunt desigur satanici, diavolești, mincinoși și șarlatani, vrăjmași ai adevărului, apărători ai minciunii și anatematizați de toate Sfintele Sinoade Ecumenice și materie a focului veșnic. Și cu adevărat, creștinilor, nu trebuia să se întâmple aceasta? Adică nu trebuia să simtă catolicii, nu trebuia să se trezească? Nu trebuia să dobândească o frică mântuitoare, văzând și auzind această adevărată hotărâre a Cerului, gândindu-se că așa cum se află acum sunt lepădați, respinși și înstrăinați de Dumnezeu și de sfinți? Da, cu siguranță de nevoie aceasta trebuia să facă. Dar vai de ei: ei chiar s-au arătat nesimțitori la acel tunet ceresc. Ei au vrut mai bine să imite cerbicia lui Faraon cel înnebunit de Dumnezeu: au vrut mai degrabă să apară ca adepți ai cărturarilor și fariseilor neascultători și încăpățânați, care văzând minunile de netăgăduit ale lui Iisus, nu numai că nu au crezut în El, ci în orice fel căutau să îl calomnieze ca făpturi. Și mă opresc să le mai spun și mai departe celor ce nu au auzit în întregime un astfel de lucru extraordinar sau l-au auzit, dar nu și întâmplările acelea care îl fac și mai îngrozitor și vrednic să săvârșească o astfel de lucrare. Vorbesc de cei care au trăit acele spaime inimaginabile, căci au văzut cu ochii lor acele lucruri teribile și extraordinare și cu urechile lor au auzit cuvântarea bunului soldat și ei înșiși au mutat materialul ca să nu pățească și ei ceva asemenea sau mai rău. Pe aceștia în principal (mai ales), zic, îi chinui, pe cei care au vrut mai degrabă să o considere drept o întâmplare delicată# decât să se gândească că a fost, precum cu adevărat a și fost o hotărâre a Cerului care nu poate fi trecută cu vederea. Căci catolicii sunt lepădați (de Dumnezeu - n.n.). Pe aceștia, pe aceștia eu îi plâng, pe ei îi acuz. Pe aceștia și profetul Isaia îi consideră că sunt cu totul insensibili, zicând: „Le-a dat ochi să nu vadă și urechi să nu audă, ca nevăzând ochii lor și neauzind urechile lor...”; ca „înțelegând să se întoarcă și îi voi vindeca pe ei”; iată cu cine s-au asemănat adepții Bisericii Apusene și cu cine sunt asemenea. Nu ca și cum Domnul, Singurul iubitor de oameni, care vrea ca tot omul să se mântuiască, nu ar vrea mântuirea acestora, ci vrea să dezvăluie prin acestea că au căzut în rău, că s-a împietrit inima lor nesocotită, că îngâmfarea și viclenia lor blestemată gonește orice gând bun, nu lasă să intre deloc harul lui

Dumnezeu. Și de aceea nici nu pot să simtă, nici să se întoarcă la adevăr și să găsească mântuirea veșnică. Așadar, ce urmează? Cu siguranță urmează aceasta: că după judecata Cerului nu își mai au rost nici disputele, nu mai poate rămâne nicio îndoială despre catolici. În mod declarat, fără tăgadă, indiscutabil catolicii sunt lepădați, excluși, vrăjmași și străini de Dumnezeu și de sfinții Lui. Cel puțin acest silogism îl dovedește și făclia aprinsă a lui Spiridon.

Capitolul al IV-lea Epilog, cuprinzând un sfat pentru conaționali

Deci, acea minune a Sfântului Spiridon a constituit o adevărată judecată a Cerului, prin care și palpabil și inteligibil a lepădat și a retezat, ca fiind putrezită și stricată de groaznicul papism, Biserica Apuseană, din plinătatea Bisericii celei Una, Sfinte, Sobornicești și Apostolești. S-a dovedit astfel în chip foarte strălucitor, cu toate că cei fricoși se poate să nu priceapă aceasta, ci să rămână ca și satana, nepocăiți și neîndreptați, lucru care într-adevăr în sine este jalnic. Harul atotputernic al lui Iisus Hristos să îi aducă în simțire. Acum e timpul să îmi îndrept cuvântul spre voi, frații mei; și desigur spre voi, frații mei ortodocși, care sunteți răspândiți în orașe și locuri diferite ale Europei. Ale acestei Europe în care azi năpădește indiferența cea mai atee a teștilor urâți de Dumnezeu. Deci voi, iubitorilor, după ce ați rușinat cu ușurință, prin lucrările minunate și extraordinare ale Sfântului Spiridon, pe papistașii cei nerușinați, vă sfătuiesc, fraților, să țineți înseși aceste (minuni) ca pe niște arme văzute, recunoscute și de nebiruit împotriva teștilor atei, ca să nu băgați în seamă acele suflete depravate, ci cu toate puterile voastre să țineți credința lui Hristos. Acea credință, zic, care a învins Lumea, care a îmblânzit leii, care i-a făcut pe lupi miei, care a pus sub propriul ei jug capetele împăraților. (Să țineți) Credința aceea care a scos idolatria de pe întreg pământul, care a făcut de rușine înțelepciunea Lumii, care i-a arătat pești fără de glas pe ritorii cei mult vorbitori, care a sădit în lume cunoașterea unei Dumnezeiri triipostatice. (Să țineți) Credința aceea care i-a învățat pe oameni iubirea desăvârșită față de ceilalți, virtutea adevărată, adică adevărata înțelepciune, smerenia ca și Hristos, dreptatea cea mai exactă, nădejdea vieții veșnice. O, credință dumnezeiască, o, credință preasfântă! O, credință mai strălucitoare decât soarele! Cum s-au întunecat și se întunecă, în lumina ta de amiază cea neschimbată, atei cei nebuni, după blestemul profetului Osie? Cum să nu fie vrednici de plâns cei care nu respectă dumnezeirea ta? Care minte poate să priceapă sau care limbă ar putea să înfățișeze în cuvânt înfricoșătoarea pedepsire a acestor antihriști (căci cu adevărat sunt antihriști) care, fiind lipsiți de cap, precum spune proverbul, stau împotriva lucrărilor și eforturilor și împlinirii iconomiei întrupate a lui Hristos? Cu siguranță, câte sunt cununile, recompensele și premiile date de Dumnezeu înțelepților propovăduitori de Dumnezeu Apostoli, tot atâtea sunt și pedepsele și chinurile acestor tești luptători împotriva creștinilor și întunecați de Dumnezeu. Fugiți, fraților, de aceștia ca de foc. Fugiți de contactele sociale cu ei, că sunt vătămătoare de suflet, feriți-vă de citirea cărților lor potrivnice lui Dumnezeu. „Fiule, bea apă din ulciorul tău.” Astfel îți poruncește Duhul Sfânt (Cel pe care teștii cei înnebuniți, departe de Dumnezeu, Îl consideră ca și pe Iisus Hristos, Care nu este Duh); bea, zice, apă din vasul tău, adică învață-te din gurile Sfintei tale Biserici, de la Sfinții Apostoli, de la Părinții cei purtători de Dumnezeu, de la Sfintele Sinoade și înainte de toate de la Sfintele Scripturi. Să nu preferi aberațiile lui Voltaire în fața înțelepciunii dumnezeiești a lui Pavel. Să nu îi ascuți pe atei, ci ascultă-l pe Hrisostom, pe Vasile, pe Atanasie, pe Grigorie. Nu lua în seamă experiențele filosofilor de acum, ci mai bine ia faptele Sfântului Spiridon, sprijină-ți mintea ta acolo unde sunt toate cele infailibile, pe observarea ciudatei eclipse a Soarelui (notă - vrea să spună eclipsa soarelui din timpul răstignirii lui Hristos), pe care a făcut-o marele Dionisie cel cu minte înaltă (notă - adică Areopagitul) și găsește-ți acolo

mântuirea ta. Sprijină-ți cugetarea pe apologia pentru creștini pe care a scris-o Iustin Martirul și Filosoful către împărații Romei. Nu lua în seamă pălăvrăgelile acelor atei, ci să ai mereu în minte faptele eroice ale sfinților mucenici și bărbăția lor mai presus de fire și statornicia; (să ai în minte) luptele supraomenești și de lungă durată ale cuvioșilor bărbăți, pe care nu le-ar fi putut răbda dacă n-ar fi fost convinși că îi așteaptă, după răsplătiri nemuritoare, bunuri veșnice și fără de sfârșit, „pe care ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, acestea sunt cele pe care Dumnezeu le-a pregătit celor ce Îl iubesc pe El”; iubiților, la acestea să vă gândiți, acestea să le cercetați și pregătiți-vă faptele voastre (n.n. - faceți fapte bune) spre apărare în acea zi înfricoșătoare, ferindu-vă de prostia teatrală, de petreceri, de râsete, de dansuri, de jocuri și de orice senzualitate trupească, căci prin toate acestea se împrăstie smerenia dumnezeiască, pleacă frica lui Dumnezeu și astfel își face loc Voltairismul, ateismul, adică rădăcina și izvorul oricărei fapte nelegiuite.

Domnul Iisus Hristos, Împăratul veacurilor și Creatorul tuturor, și al celor cerești și al celor pământești, Cel ce a pățimit în trup pentru noi și ne-a biruit nepăsarea prin bunătatea Sa, să ne lumineze, fraților, și pe voi și pe noi și să ne învrednicească să avem întotdeauna înrădăcinată în inima noastră frica Lui, ca El, ca o lumină nestinsă, să ne conducă la tot lucrul bun, pentru a fi (găsiți) plăcuți înaintea Lui în ziua aceea a Venirii Sale celei înfricoșătoare și slăvite; da, fie, fie (așa), pentru rugăciunile marelui și fierbintelui apărător al credinței ortodoxe, ale Sfântului Spiridon. Amin.

Schiță (plan)

Informație despre sfintele moaște, în ce fel au ajuns în Kerkira.

Faptul că preasfintele moaște ale dumnezeiescului Spiridon se află în Kerkira e cunoscut tuturor, relatarea care urmează vrea să facă cunoscut modul în care au fost aduse acolo, pentru că mulți necunoscând aceasta se întrebă în cel fel au ajuns acolo.

Dintr-o carte a cuiva tipărită în Veneția:

În timpul căderii Constantinopolului (1453), în timp ce alții luând alte lucruri de preț au fugit de acolo, un preot pe nume Gheorghe Kaloheretis, care era paroh la biserica în care erau păstrate moaștele Sfântului Spiridon și al Sfintei Teodora Împărăteasa și alte câteva, luându-le a coborât până în Epir și de acolo în Kerkira (care încă nu era împrejmuită cu ziduri), având împreună cu el și trei fii ai lui: Filip, Marcu și Luca.

După moartea acestuia, cei trei fii ai lui au împărțit sfintele moaște: și în vreme ce Filip și Luca au luat partea lor din moaștele sfântului ierarh (Spiridon), Marcu le-a luat pe ale Sfintei Teodora și altele; împărțirea a avut loc în 12 martie 1480.

Marcu a dăruit moaștele Sfintei Teodora comunității locuitorilor Kerkirei în 11 ianuarie 1483.

Filip a moștenit de la Marcu celelalte cinstite moaște pe care (acesta) le avea, precum (s-a spus) mai sus și a plecat cu corabia la Veneția. A primit Dukale (cu alte cuvinte scrisori domnești) de împuternicire ca să ducă acolo, în Veneția, moaștele Sfântului Spiridon, însă lacrimile locuitorilor Kerkirei i-au înmuiat așa de tare inima încât și-a schimbat hotărârea și a rămas aici.

Autoritățile locale grecești atunci i-au dat (biserica) Arhanghelul, în care a așezat sfintele moaște, slujind în ea, urmașii săi moștenind dreptul de a sluji ca preoți la moaștele sfântului.

Preotul acesta Filip a murit, lăsând în urmă o fată orfană cu numele Asimina; Luca, cel care era împreună moștenitor al sfintelor moaște ale Sfântului Spiridon,

a dăruit partea lui din moștenire nepoatei lui Asimina, fiica părintelui Filip, fratele său, pentru a crește zestrea ei printr-o asemenea comoară. Mulți s-au străduit, însă unul singur a primit premiul (n. tr. - s-a căsătorit cu fata), nobilul Stamatios Vulgaris. Actul dotal a avut loc în 13 martie 1521.

În anul 1527, din dorința unei persoane din conducerea administrativă a Corfului, Nicolae Vragadinos, s-a construit biserica lungă de 14 picioare, lată de 6 picioare, în care au fost mutate moaștele sfântului de la Biserica Arhanghelului.

În vremea asediului lui Barbarosa au luat moaștele spre păstrare înlăuntrul palatului cetății, într-o biserică a Sfinților Doctori fără de arginți, în care s-a refugiat pentru a fi ocrotită și familia Vulgareilor și preoții slujitori. După asediu au mutat din nou moaștele în biserica lui (a sfântului).

Asimina a născut doi copii, Nicolae și Artemie, care au devenit preoți, Filip și Andrei, care au murit; ea a menționat într-un Testament pe care l-a făcut, stabilind că moaștele sfântului să rămână în neamul Vulgareilor; testamentul a fost făcut în 25 noiembrie 1571.

Au dărâmat biserica sfântului din ordinul Principelui, când acesta a hotărât să înconjoare cu ziduri *hora*, stricând (dărâmând) tot acel cartier; și atunci au mutat moaștele sfântului în biserica Sfântului Nicolae al străinilor, din Garitsa (biserica lui Spinula). Și în anul 1577 a fost construită biserica lui în *hora*.

Artemie a primit funcția de protopop în anul 1605. Prin Toma Motzanega, un om iubitor de Dumnezeu a adus din Veneția o raclă de cristal (cristalina îi spun localnicii, pentru că are deasupra un geam - n.n.), considerând că este necuviincios să fie purtat în procesiune sfântul ținut în brațele unui preot și să se înnegrească astfel de la tămâierea cea multă.

Așadar, am aflat din această relatare în cel fel au ajuns sfintele moaște ale făcătorului de minuni Spiridon în insula Kerkira. Ne mirăm din nou în ce fel au venit de la Constantinopol și e foarte posibil să fi fost aduse acestea (moaștele), precum și multe altele la porunca împăratului; a cărui împărat, este nesigur; afară dacă au fost mutate din porunca împărătesei, lucru care trebuie să se fi întâmplat înainte să cucerească Ciprul catoliciei; căci dacă aceia deja stăpâneau, ar fi fost imposibil să se întâmple așa ceva (n. tr. - să fie mutate moaștele) și mai degrabă ar fi vrut să le mute ei în Italia, dacă voiau ca ele să se afle acolo. Se pare că în timpul căderii comune catoliciei stăpâneau Ciprul. Așadar, rezultă că înainte de stăpânirea catolicilor (moaștele) trebuie să fi fost în Constantinopol.

Mare și nespusă este pronia lui Dumnezeu cel sfânt, pe care El o are față de Biserica Sa; căci l-a trimis acolo în Kerkira pe acest sfânt preaminunat nu din alt motiv, ci ca să fie o graniță înfricoșătoare, o nouă sabie de foc care să țină departe de paradisul cel inteligibil pe papistașii cei nerușinați, care cu toată neobrăzarea vor să intre în propriile noastre biserici și să ne transmită și nouă din contaminările lor; precum i-au târât pe vitejii ciprioți în mod tiranic în societatea lor cea contaminată, deja de peste două sute de ani, după mărturia lui Iosif Vrienios; și precum pe sârmanii cretani i-a făcut să nu aibă nici măcar un episcop, o insulă așa de mare, ci i-au obligat să meargă la insula Kithyra, vai, ce stare jalnică, ca acolo să fie hirotoniți preoții; și această suferință au îndurat-o din partea acelor cinstiți și calmi venețieni și acestea le suferă și acum ortodocșii cei înrobiți sub stăpânirea acestora, nepermițându-li-se nici lor să aibă arhiereul lor propriu, pentru ca nu cumva în timp să ajungă să fie supuși (n. tr. - papistașii) de către comunitatea lor (n. tr. - a ortodocșilor); și adesea cu stăpânire tiranică construiesc altare în bisericile ortodocșilor; dumnezeiescul Spiridon, pe care îl avem la mijloc între noi, Răsăriteni și Apuseni, în Kerkira nu i-a lăsat să se unească unii cu alții, sau ca să spunem mai bine pe aceia nu i-a lăsat să se unească cu noi în orice mod vor ei; (I se cuvine) mulțumire bunului Dumnezeu pentru că ne-a izbăvit pe noi de această durere în veci; fraților, eu fiind mișcat de râvnă dumnezeiască, pentru folosul nostru al tuturor, am făcut cunoscută această minune mai presus de fire a Sfântului Spiridon, cu considerațiile care au urmat; împreună cu aceasta, mișcat de aceeași râvnă am alcătuit și slujbă de biruință la această (minune) ca mulțumire lui Dumnezeu și sfântului Său, care în chip

minunat cu mână puternică a distrus născocirile celor nelegiuți; slujba trebuie să fie cântată în ziua a doisprezecea a lunii noiembrie, căci în această noapte, care face trecerea spre ziua a 12-a s-a săvârșit această nenorocire preadorită de ortodocșii greci; fac cunoscut faptul că această sărbătoare plină de mare bucurie nu poate fi ținută în ținuturile papistașilor; deci trebuie cântată în locurile pe care ei nu le stăpânesc, ci sunt libere de sub stăpânirea papală; aceasta o spunem nu stabilind legi, ci povățuindu-vă în mod frățesc ceea ce este bine și drept și folositor. Și, deci, toți cei care aveți râvnă pentru ortodoxia cea primită de la Părinți, împotriva catolicilor celor răucredincioși, și evlavie la Sfântul Spiridon, dublați-vă vocile voastre de biruință și de mulțumire pentru a ține locul acelor frați ai noștri care nu pot să își arate prin voci puternice durerea din inima lor. Deci, cântați-I Domnului cu strigăte de bucurie, cântați-I cântare nouă, căci cu adevărat lucruri noi și minunate a făcut Domnul spre umilirea papiștilor celor îngâmfați și mândri; a Căruia este slava în veci. Amin.

(Nota editorului: Am ales să așezăm prologul Sfântului Atanasie din Paros la sfârșitul relatării despre minunea Sfântului Spiridon, pentru a ușura lecturarea textului.)

Prolog

Tuturor cititorilor acestei cărți,
fraților mei în Hristos și fiilor adevărați
ai Preasfintei Maicii noastre Biserici a Răsăritului,
eu, smeritul ei autor, le doresc, deși sunt nevrednic,
sănătate, pace și mântuire veșnică...

În anul 1795, Theodorit, destructorul Bibliei canonice, dintr-o pricină oarecare mi-a scris. Cu acest prilej mi-a scris pe lângă aceasta că ruda lui, Theodor, cel numit Mustatzas, a hotărât să tipărească operele Sfântului Grigorie Palama; eu i-am răspuns că operele Sfântului Grigorie Palama sunt gata de tipărit de altcineva și am zis că, pentru că domnul Theodor este zelos la cele bune, am și eu două lucrări, pregătite pentru tipar și, dacă vrea, i le trimit de îndată ce primesc asentimentul lui. Am primit răspuns că le primește cu multă bucurie. Le-am trimis în același an, adică în 1796, adică lucrarea „Judecata cerului” și „Viața Sfântului Clement”, în scopul de a constitui amândouă un singur volum. Am primit imediat răspuns că le-au primit și nu numai așa pur și simplu, ci ca un debut sfânt, ca pe un liman sfânt și alte asemenea. Desigur am primit și scrisoare separată de la Theodor însuși, care începea exact cu aceste cuvinte: „Mai demult am primit scrisoarea și vă mulțumesc pentru urările dar și pentru faptul că prin aceasta ne-am cunoscut; am citit ceea ce îmi cereți și vă asigur că le trimitem și le tipărim”; datorită mărimii lor, trec peste cele pe care mi le-a scris Theodorit în cele cinci scrisori ale lui, pe care le păstrez pe toate; în fine, pentru că prietenii mei buni m-au burdușit cu promisiunile lor foarte vii și grase și repetate, ce s-a întâmplat, ce au făcut? Iată ce s-a întâmplat și ce au făcut: după ce din anul 1796 până în anul 1804 (operele) au stat în mâinile lor, acum, pe la mijlocul lunii mai trecute, mi le-a trimis de la Muntele Athos bunul Theodorit, așa precum i le-am trimis eu, adică scrise de mână, netipărite. Însă (se poate întreba cineva aflat în fața unei întâmplări neașteptate) care sunt motivele pe care le-a invocat? Ele sunt acestea: mai întâi a scris că le-a uitat în Bogdania, când a plecat de acolo, în al doilea rând a scris că stăpânul Sutzos l-a distrus pe Theodor și nu i-au rămas bani ca să tipărească aceste cărți (pentru „Apocalipsă” a avut bani și i-au mai și rămas); în al treilea rând i-a spus mitropolitului de Tripoli că le-a pierdut și de îndată ce s-au găsit apoi, prin intermediul Prea Sfinției Sale m-a întrebat ce aș

vrea să facă cu ele. Cine poate, să pună de acord aceste trei afirmații într-un singur adevăr. Pe lângă acestea, care pentru mine sunt ireconciliabile, urmează și această ciudățenie: preaiubitul meu domn Calinic, arhimandritul din Lipsia, i-a scris acestui Theodorit să i le trimită lui (manuscrisele) și prea cuvioșia sa, dăruindu-le mie, vrea să găsească o soluție pentru a le tipări. A primit răspunsul lui Theodorit că vrea să i le trimită și aștepta să le ia cu negustori (cât despre mine, toate mi le-a declarat arhimandritul în martie acum doi ani) apoi, în loc să le trimită în Lipsia, le-a trimis în Hios, precum am mai menționat; iată cu ce oameni nenorocul meu m-a încurcat, în legătură cu aceste opere bune și folositoare multora, deja de ani de zile, cam de opt, și am fost batjocorit și înșelat de aceștia, cum n-a pățit-o nimeni de la altcineva vreodată de la astfel de oameni. Așadar, pentru că Dumnezeu nu a binevoit să fie tipărite pentru public de astfel de oameni aceste istorisiri minunate, se tipăresc deja din bunăvoința lui Dumnezeu pe cheltuiala acestor creștini iubitori de Dumnezeu și de frați din Hios, pentru mântuirea lor sufletească și a înaintașilor lor. Se publică, deci, într-un singur volum, „Judecata cerului” și „Viața misionarului Clement”, și acesta, ca om integru, fiind o judecată a cerului, prin atitudinea și mărturisirea lui minunată că Duhul Sfânt purcede numai din Tatăl; căci sfințenia lui este, fără îndoială, lucrare a cerului care în mod vădit i-a pecetluit și i-a validat luptele și cuvântările pe care le-a ținut în Moravia împotriva papistașilor rău-credincioși, precum puteți vedea toate acestea citind sfânta lui viață.

Primiți, frații mei, cu bucurie această cărticică folositoare de suflet, mai ales în aceste timpuri când indiferența respingătoare revarsă pretutindeni răceală de moarte în sufletele celor mai simpli.

Minunile, pentru cei cu minte, sunt dovezi ale atotputerniciei dumnezeiești. Și aceasta cu ajutorul, așa cum am spus mai înainte, al dumnezeiescului Spiridon și prin lucrarea foarte neobișnuită săvârșită în Constantinopol pentru Mântuitorul, primiți, zic, cu bucurie și citind și folosindu-vă, rugați-vă și pentru frații care, pentru folosul comun, au pus la dispoziție cele necesare (n.n. - banii pentru tipărirea cărții) și (rugați-vă) și pentru noi, nevrednicii, care mișcați de zelul dumnezeiesc, am muncit cu hărnicie la acestea pentru slăvirea și lauda Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu Tatăl Lui și cu Duhul Sfânt, în vecii vecilor. Amin.

Traducerea în limba română a fost făcută părintele Ciprian Staicu (Veria), fiind revăzută de părintele Gheorghe Konispoliatis (Corfu).